

НАУКОВА ШКОЛА АКАДЕМІКА ІВАНА ЗЯЗЮНА У ПРАЦЯХ ЙОГО СОРАТНИКІВ ТА УЧНІВ
міжнародної діяльності українських університетів у майбутньому, надасть змогу не лише отримати доступ до сучасних технологій і методик у навчальній сфері, підвищити свою конкурентоспроможність, але й як найшвидше стати повноправними членами світового освітнього простору.

Література. 1. *Згуровський М.* Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. – К.: НТУУ «КПІ», 2006. – 544 с. 2. *Кремень В.* Освіта в структурі цивілізаційних змін//Вища освіта України, №1. – 2011. – С.8 – 11. 3. *Дебич М. А.* Мобільність студентів і якість вищої освіти в європейському освітньому і науковому просторі / М. А. Дебич // Вища школа. – 2019. – № 1 (155). – С. 34–50. 4. *Яблонський В.* Вища освіта України на рубежі тисячоліть: монографія / В. Яблонський – Кам.-Подільський: Лібрис, 1998. – 228 с. 5. *Андрущенко В. П.* Основні характеристики європейської вищої освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2010. – № 4. – С. 5–16. 6. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність: постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. №579. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF> 7. Соціально-економічний портрет студентів: результати опитування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cedos.org.ua/uk/articles/sotsialno-ekonomichnyi-portret-studentiv-rezultaty-opytuvannia>

УДК 378: 371.132(4)(075)

Постригач Н. О.

м. Київ, Україна

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ ЄС

Тисячі професій народжуються і вмирають. Але живуть і до цього часу найдавніші з них — хлібороба, будівельника, лікаря, вчителя. Та й серед цих

вічних професій учительська посідає особливе місце: вона — початок усіх професій. Змінюються умови й засоби виховання, та незмінним залишається головне призначення вчителя — навчити людину бути Людиною [3, с. 10]. Проте, як зазначають учені, в сучасних умовах європейські вчителі вже не можуть перебувати в статусі «національних служителів», а мають формуватись як «європейський учительський корпус», який є ініціатором поступу суспільства до нового мислення. Таке розуміння ролі вчителя в будівництві інтегрованої Європи висуває професійну підготовку вчителів у число пріоритетів загальноєвропейської освітньої стратегії [4, с. 31 – 32]. Зокрема, наголошується, що якість вчителів залежить від якості їхньої педагогічної освіти, що відображено в документах європейської політики, опублікованих Європейською Комісією та Європейською Радою [5-7]. Примітно, що у всіх державах-членах ЄС педагогічна освіта забезпечується закладами вищої освіти, які функціонують у законодавчих рамках вищої освіти. Законодавство Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) засноване на системі планування та управління SCORECARD в його останніх регламентах, що вимагає забезпечення як внутрішнього, так і зовнішнього управління якістю [8, с. 28].

Забезпечення якості європейської освітньої політики в галузі розвитку вчителів вперше було офіційно вирішено у 2006 році, у важливому документі ЄС під назвою “Висновки Ради та Представників урядів держав-членів, що проводять Наради в рамках Ради щодо Удосконалення Якості Педагогічної Освіти”, в якому сформульовані базові принципи управління якістю в педагогічній освіті (ЄС, 2006). Організаціям, відповідальним за розвиток вчителів до виходу на службу та у процесі підвищення кваліфікації, рекомендується забезпечувати якість за допомогою таких заходів як: надання допомоги в індукції вчителів-початківців у професію, забезпечення вчителям-початківцям доступу до наставництва та керівництва чи інших програм підтримки ранньої кар’єри, забезпечення можливостей для подальшого

навчання та розвитку навичок, координація усіх вищезазначених заходів та належне їх забезпечення ресурсами, забезпечення підтримання та покращення підвищення кваліфікації вчителів протягом їхньої професійної кар'єри, співпраця з іншими установами в цій галузі та підтримка програм мобільності (ЄС, 2006) [8, с. 23 – 38].

Однак, сучасний підхід до якості навчання не повинен обмежуватися лише контролем якості на етапі випуску студентів, а має забезпечуватись на всіх етапах навчання. Такий підхід все більше практикується у системах навчання та підготовки на основі *компетентнісного підходу*. Забезпечення якості процесу навчання включає в себе *стандарт діяльності* – нормативні вимоги (еталонні критерії), на основі яких може здійснюватися оцінка діяльності провайдерів навчання та підготовки, особливо до якості, яка визначається як «майстерність» [2, с. 31-32]. *Педагогічна майстерність*, за Іваном Зязюном, – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі; найвищий вияв активності особистості вчителя в професійній діяльності, активності, що базується на гуманізмі і розкривається в доцільному використанні методів і засобів педагогічної взаємодії у кожній конкретній ситуації навчання і виховання [1, с. 15].

Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в ЄПВО рекомендують, щоб забезпечення якості орієнтувалося на дві основні групи факторів: а) інтереси суспільства, студентів та роботодавців та б) автономію навчального закладу. *Зовнішнє оцінювання* повинно зосереджуватися на оцінці того, наскільки всебічною є система закладу, яке викладання пропонується, які послуги надаються студентам, який внутрішній менеджмент якості створено (Європейська Комісія, 2015). Оскільки *зовнішнє оцінювання* відбувається в умовах попередньо визначених інтервалів, *внутрішнє оцінювання* повинно здійснюватися самою установою постійно. Тільки заклади, які позитивно оцінені

органами з акредитації, можуть запропонувати програми розвитку вчителів. Спосіб побудови такої програми регулюється в Європі як міжнародними, так і національними нормами, що діють протягом останнього десятиліття, хоча повноцінні процедури оцінювання, розроблені для викладання мови та педагогічної освіти, були вперше впроваджені у 1980-х рр. XX ст. Швидкий їх розвиток припав на початок 1990-х рр. XX ст., особливо, коли були виявлені, проаналізовані та описані відмінності між науковими та оціночними дослідженнями для висвітлення пояснювальних та прогностичних функцій попередніх та орієнтації на прийняття рішень останніх [8, с. 28 – 29].

Отже, основними механізмами забезпечення якості педагогічної освіти в країнах ЄС є: контроль якості на всіх етапах навчання на засадах компетентнісного підходу; підтримка вчителів-початківців та програм мобільності; стандарт діяльності як основа педагогічної майстерності; оцінка діяльності провайдерів навчання та підготовки, базові принципи управління якістю в педагогічній освіті, стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в ЄПВО; система планування та управління SCORECARD; зовнішнє та внутрішнє оцінювання якості тощо.

Література. 1. *Гриньова М. В.* Педагогічна майстерність учителя як основа Педагогіки Добра І. А. Зязюна. Імідж сучасного педагога. 2018. № 6 (183). С. 14 – 18. 2. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика: монографія / [Н. М. Авшенюк, Т. М. Десятов, Л. М. Дяченко, Н. О. Постригач, Л. П. Пуховська, О. В. Сулима]. Кіровоград: Імекс-ЛТД. 2014. 280 с. 3. Педагогічна майстерність. Теоретичний курс. Лабораторно-практичні заняття: підручн. для студентів вищих педагогічних навчальних закладів; за ред.. І. А. Зязюна: 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Вища школа. 2004. 418 с. 4. *Пуховська Л. П.* Професійна підготовка вчителів у Західній Європі: спільність і розбіжності: монографія. Київ: Вища школа. 1997. 179 с.

5. European Commission (2005). Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. URL: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf. 6. European Commission (2007). Improving the Quality of Teacher Education. URL: http://ec.europa.eu/education/com392_en.pdf. 7. European Council (2007). Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council of 15 November 2007, on improving the quality of teacher education. Official Journal of the European Union. C300. Pp. 6 – 9. 8. Komorowska H. Quality Assurance in Teacher Education. Glottodidactica. Adam Mickiewicz University Press Poznań. 2017. XLIV/1. Pp. 23 – 38. DOI: 10.14746/g1.2017.44.1.02

УДК 37:378.011

Султанова Л.

м. Київ, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Освітньому процесу властиві певні закономірності, на основі яких можна визначити принципи його побудови та забезпечення. Закономірності освітнього процесу відносяться до методологічних основ і становлять собою об'єктивно існуючі, повторювані, стійкі, істотні зв'язки між умовами цього процесу і його результатом.

Володар Краєвський визначає закономірність як найбільш загальну форму втілення теоретичного знання, яка свідчить про наявність закону (Краевский, В., 2006, с. 13-14). Закономірний – означає такий, що здійснюється на основі закону. Показником закономірності будь-якого зв'язку є його причинно наслідковий характер.

У дидактиці немає єдиного підходу до трактування і класифікації закономірностей процесу навчання. Віталій Анісімов, Ольга Грохольська,